

De geschiedenis van

de ABC-trofee

Geschiedenis van de ABC-trofee

De Abc-trofee is een jaarlijks terugkerende prijs voor personen of organisaties die zich extra inspannen om de communicatie met hun laaggeletterde contacten te vereenvoudigen. Laaggeletterden kiezen de winnaar zelf op hun jaarlijkse ABC-dag. De trofee bestaat uit een kunstwerk van een professionele kunstenaar, elk jaar geïnspireerd op een volgende letter van het alfabet.

1997

Het ging om vijf genomineerde bedrijven en instellingen die zichzelf presenteerden:

- zorgverzekeraar VGZ,
- de Stichting Ideële Reclame,
- de Tilburgse Woningstichting TWOS,
- het Centrum Gesproken Lectuur in Grave
- de Stichting Welzijn Deurne.

De winnaar: Ziektekostenverzekeraar VGZ vanwege een intern en extern leesteam dat teksten beoordeelde op gemakkelijke leesbaarheid. Dat gold zowel voor teksten die voor het bedrijf zelf waren bedoeld als voor teksten die voor de verzekerden, de klanten, waren geschreven. Alle formulieren en brieven die naar klanten gaan, worden eerst door het leesteam beoordeeld. Zoveel mogelijk mensen moeten het zonder hulp kunnen lezen en begrijpen.

De prijs was een fotomontage met de letter A van de kunstenaar Paul Kooijman uit Bokhoven.

1998

Dit jaar waren er drie genomineerden.

- De gemeente Utrecht met de actie 'Vertaal je taal'. Deze actiegroep herschrijft ambtelijke stukken in eenvoudige taal en bevordert toegankelijk taalgebruik door medewerkers van de gemeente.
- Het Catharinaziekenhuis in Eindhoven. Daar is veel aandacht besteed aan een gemakkelijke manier om de weg te vinden. Dat gebeurt door middel van pictogrammen en zonder moeilijke medische termen.
- De Stichting 'Lezen voor iedereen'. Deze stichting geeft een gemakkelijk te lezen krant uit: korte zinnen, korte artikelen, grote letter en verduidelijking door illustraties en tekeningen.

De Utrechtse actiegroep 'Vertaal je taal' won de trofee, een grafiek met voorstellingen rond de letter B van Paul Bogaert uit Tilburg.

1999

De ABC-trofee 1999 werd toegekend aan Rabobank Nederland vanwege een zeer goed samengesteld voorlichtingsblad in begrijpelijke taal en met veel pictogrammen en illustraties over de Euro.

De andere genomineerde was de Gamma vanwege het intern verwijssysteem met plaatjes, letters en cijfers.

Beide genomineerden schonken de Stichting fl. 2.500 uit erkentelijkheid voor het werk van de stichting.

Het kunstwerk, de letter C, was een beeld van kunstenaar Jos van der Donk uit Helmond.

2000

Genomineerden voor de ABC-trofee waren deze keer:

- Kompagne BV Utrecht, een bedrijf dat computerprogramma's maakt, waarmee geschreven taal wordt omgezet in gesproken taal.
- En het Nederlands Instituut voor Bedrijfshulpverlening (NIBHV), dat de mogelijkheid biedt voor mondeling examen voor mensen die problemen hebben met lezen en schrijven.

De ABC-trofee 2000, een geschilderde verbeelding van de letter D door Titus van Goch uit Helmond, werd toegekend aan het NIBHV.

2001

Deze keer werden drie politici genomineerd, die op de deelnemersdag aanwezig waren en met de zaal in discussie gingen. Het waren woordvoerders onderwijs van hun fracties in de Tweede Kamer: Van Bommel (SP), Dijksma (PvdA) en Rijpstra (VVD).

De ABC-trofee 2001 (de letter E) werd uitgereikt aan het Tweede Kamerlid voor de SP Harry van Bommel. Hij deed volgens een stemming door de aanwezigen de duidelijkste uitspraken voor een goed beleid.

2002

De ABC-trofee 2002 was een kunstwerk, gemaakt door Jenny Roost uit Hoensbroek.

De F stelde zij voor als de zesde trede van de door haar gemaakte ladder naar boven. Ook in de menselijke figuur die de ladder beklimt, is de letter F herkenbaar. Er waren drie genomineerden.

- De gemeente Den Haag vanwege de Stedelijke Voorziening 'De Nederlandstalige Hagenaar'. De gemeente geeft subsidie voor een schoolgebouw, speciaal voor basiscursussen lezen, schrijven en rekenen.
- Vormgever Lieke van Gool was genomineerd met haar project 'Licht is communicatie'. Met kleur, licht en vormen kunnen mensen dankzij haar project de weg vinden in gebouwen als een ziekenhuis of een ROC. Vooral bedoeld voor mensen die niet goed kunnen lezen.

- Als derde Prisma Brabant met het project 'Ambassadeurs Alfabetisering'. Laaggeletterden die 'ambassadeur' willen worden, kunnen een cursus volgen, waarin ze training krijgen in het spreken in het openbaar over de problemen van laaggeletterdheid. Prisma Brabant verzorgt de cursus.

Na de presentatie volgde de stemming door alle aanwezigen. De ABC-trofee 2002 werd toegekend aan Prisma Brabant.

2003

De ABC-trofee 2003 werd uitgereikt aan de enige genomineerde, Prinses Laurentien, voor haar activiteiten inzake alfabetisering in Nederland.

Het kunstwerk, uitgaande van de letter G, was gemaakt door de Amsterdamse kunstenaar Jur Ringers. Hij had de G als een bronzen golf uitgebeeld, een golf van letters die je kan bedelven, maar ook dragen.

Prinses Laurentien bedankte de zaal uitvoerig voor de trofee en beloofde zich te blijven inzetten voor de alfabetisering.

2004

De trofee was deze keer gemaakt door Rina van Leest uit Fijnaart. De letter H was uitgebeeld op een boekvorm in keramiek.

Er waren twee genomineerden. De eerste: 'Vizier' / 'MEE Noordoost Brabant'. De krant 'Vrije Tijd' is een gezamenlijke uitgave van Vizier (Dienstverlening voor mensen met een handicap) en MEE Noordoost Brabant (Ondersteuning bij leven met een beperking).

Het is een blad met informatie over bijvoorbeeld uitgaan, evenementen, sport, cursussen etc. Het is in begrijpelijke taal voor iedereen, ook voor mensen die moeite hebben met lezen.

De tweede genomineerde was de Rabobank. 'Steffie.nl' is een initiatief van de Rabobank. Het is een internetsite om de producten van de bank toegankelijk te maken voor iedereen. Ook mensen die moeite hebben met lezen, kunnen hier gemakkelijk gebruik van maken.

De deelnemers kozen voor de krant 'Vrije Tijd' van 'Vizier' en 'MEE Noordoost-Brabant'.

2005

De kunstenaar Rob Scheen uit Monnickendam was de maker van het kunstwerk. Hij had in albast negen keer de letter I gevormd, telkens verschillend van grootte.

Er waren drie genomineerde instellingen.

- Pier Tholen van het bedrijf Brevadius uit Amsterdam zoekt met zijn bedrijf naar een nieuwe manier van informatie uitwisselen. Dat gebeurt met video-berichten. Beeld en geluid worden toegevoegd aan geschreven taal of komen in de plaats van geschreven taal.
- De gemeente Dordrecht met als woordvoerder Marianne van Kalmthout. Zij vertelde over de manier van werken in haar gemeente. Alle medewerkers van de gemeente moeten op een eenvoudige manier informatie geven aan de burgers. Zoveel mogelijk mensen moeten het kunnen begrijpen. Dordrecht is de eerste gemeente waar dat verplicht is. Zij gaf daar een paar goede voorbeelden van.
- Als derde genomineerde kwam notaris Nick van Buitenen aan het woord. Op zijn notariskantoor in Utrecht (Grafhorst & Van Buitenen) is afgesproken 'duidelijke taal' te gebruiken. Voor een notaris is dat heel bijzonder, zei Nick van Buitenen. Hij liet zien dat het ook in zijn vak veel eenvoudiger kan dan meestal gebeurt.

De ABC-trofee werd gewonnen door de gemeente Dordrecht.

2006

Drie genomineerden:

- OZ Zorgverzekeringen Breda geeft trainingen aan medewerkers om duidelijke taal te gebruiken in de drie miljoen folders die jaarlijks de deur uitgaan. Ook de website is kort en duidelijk. Bij de telefoon wordt niet met een bandje gewerkt, maar met een medewerker zelf. Dat is een belang van OZ en van de klanten.
- AFM (Autoriteit Financiële Markten) uit Amsterdam wil iedereen kunnen bereiken die een verzekering of een lening of een bankrekening heeft. Dat moet gebeuren met duidelijke voorlichting, die iedereen moet kunnen snappen. Alle overbodige taal wordt weggelaten. De medewerkers worden getraind door het 'Bureau Taal'.
- Domein, een woningcorporatie in Eindhoven. Domein werkt met een DVD, waarop gesprekken staan met bewoners. Zo krijg je voorlichting over kopen en huren. De voorlichting wordt gegeven bij mensen thuis. Dat is beter dan werken met folders en Internet.

Domein werd winnaar van de trofee, de J van Evert Slegers uit Helmond. Hij vertelde over zijn werk, een groot schilderij. Rondom de letter J had hij kleine voorstellingen gemaakt. Iedere voorstelling beeldde de letter J uit.

2007

Jos Deenen uit Venlo maakte de elfde trofee, de K. Jos heeft de letter K heel speels op drie manieren verwerkt. In de vorm van een 'ka', dus als een vogel. 'Ka' is een ander woord voor de vogel 'kauw'. Ook in de vorm van twee stukken kaas. En in de derde plaats als drie 'Kapitalen', dat wil zeggen drie hoofdletters K.

Hij werd gewonnen door de afdeling EHBO uit Brunssum, in de persoon van Jo Scheren. Ook

laaggeletterden moeten het diploma kunnen halen, vindt Scheren. Daarom wordt veel moeite gedaan om de theorie eenvoudig te presenteren. Dat is gelukt, de eerste zes laaggeletterde gediplomeerden waren aanwezig.

Een andere genomineerde was 'Brugmedia' uit Kampen. Dit bedrijf geeft een huis-aan-huisblad uit. Elke maand wordt een halve pagina ter beschikking gesteld aan de Werkgroep Laaggeletterden in Kampen. Een eigen redactie van de werkgroep verzorgt informatie voor laaggeletterden.

De derde genomineerde: Signaal Wijzer Oncologie, een uitgave van drie verpleegkundigen uit Breda en Tilburg. Voorlichting over kanker door middel van korte zinnen en symbolen. De signaalwijzer wordt gebruikt bij gesprekken van dokter en patiënt over verschijnselen van de ziekte en over de behandeling.

2008

Deze keer waren er drie kandidaten.

- 'Menzis zorg en inkomen' is er zich van bewust dat iedereen verzekerd moet zijn. Daarom ziet Menzis het als plicht begrijpelijke taal te gebruiken in brieven, polissen, folders en website. Menzis vraagt daarbij hulp aan de klanten en ook aan toevallige voorbijgangers op straat.
- eNT Computer Trainingen heeft met stickers het eerste Nederlandstalige toetsenbord gemaakt. De Engelse termen, bijvoorbeeld 'home', zijn vertaald in het Nederlands ('thuis'). Ook heeft dit bedrijf een speciaal woordenboek gemaakt met de vertalingen van de Engelse termen.
- Het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) in Amsterdam traint met behulp van ambassadeurs alfabetisering zijn medewerkers aan de balie. Die moeten het kunnen signaleren als er klanten zijn die moeite hebben met lezen en schrijven. Ze moeten ook weten hoe deze mensen het beste kunnen worden geholpen.

Het CWI won de prijs, een kleurrijk schilderij van Joke Smeets uit Vught.

2009

De letter M was weer een kunstwerk van Jenny Roost, evenals de letter F. De mens slaat de Mantel, een wirwar van letters, open en krijgt Macht.

'De Slimme Nieuwslezer' was genomineerd. Laaggeletterden kunnen op hun taalniveau afgestemde digitale krantenberichten lezen. Ze kunnen moeilijke woorden laten uitspreken en daarmee oefeningen doen. De software selecteert dagelijks meer dan 1200 teksten en deelt die automatisch in bepaalde leesniveaus in.

Tweede genomineerde: Wonderboek, een product dat het mogelijk maakt geluidsfragmenten te koppelen aan een pagina van een boek. Zo kunnen laaggeletterden een pagina door geluid mee laten lezen. Iedereen kan het thuis of waar dan ook gebruiken. Er is geen computer of speciale kennis nodig.

De Vertelmuur van vestigingen van de Openbare Bibliotheek in Amsterdam was eveneens genomineerd. Op de muren staan verhalen die bekeken en beluisterd kunnen worden. Met hulp van een aan- raakscherm kunnen de verhalen gekozen worden. De Vertelmuur is gratis toegankelijk.

Wonderboek won de trofee.

2010

In 2010 waren er drie genomineerden, waarvan er een verhinderd was om de presentatie te verzorgen. Bleven over: de gemeente Schijndel en het gemeentelijk vervoersbedrijf Amsterdam.

De gemeente Schijndel geeft laaggeletterden de gelegenheid zich te laten bijscholen met een cursus 'Lang zullen ze lezen'. Het gaat om lezen, schrijven, rekenen en computervaardigheden. Ook het bedrijfsleven wordt daarvoor

benaderd.

Het gemeentelijk vervoersbedrijf Amsterdam heeft een speciaal eenvoudig informatiepakket gemaakt over de ov-chipkaart. Daarmee worden laaggeletterden geïnformeerd over deze belangrijke wijziging in het openbaar vervoer. De gemeente Schijndel won de trofee, gemaakt door Lieuwke Loth, n.a.v. de letter N.

2011

De ABC-trofee is op deze deelnemersdag voor de vijftiende keer uitgereikt. De letter "O" is de vijftiende letter van het alfabet. Kunstenaar Jacqueline Floor uit Zutphen heeft met die letter een kleurrijke schildering op papier gemaakt met aquarelverf. In het midden staat de 'O'-vorm. Hier overheen kronkelen allerlei verschillende uitbundig bloeiende bloemen. De letter 'O' staat voor Ontwikkeling, Ontkiemen en Ontspruiten.

Er waren drie kandidaten voor de trofee:

- ROC Nijmegen (project gezonde voeding i.s.m. Hogeschool Arnhem);
- Boekhandel Doetinchem (speciale hoek met boeken voor laaggeletterden);
- Gemeente Vlaardingen (activiteiten voor laaggeletterden in eenvoudige taal).

De gemeente Vlaardingen kreeg de meeste stemmen van de aanwezigen en won de trofee.

2012

De ABC-dag is dit jaar niet gehouden, dus was er in dit jaar ook geen ABC-trofee.

2013

Dit jaar werd de ABC-dag in samenwerking met de stichting Lezen en Schrijven in pretpark De Efteling gehouden.

De genomineerden waren:

- CBO – verklarende woordenlijst diabetes;
- Huisartsenpraktijk Tilburg Noord – aandacht voor laaggeletterden in mondeling taalgebruik en schriftelijk;
- Albert Schweitzer Ziekenhuis Dordrecht – Speciale vormgeving van de bewegwijzering, rekening houdend met laaggeletterden.

De winnaar was het Albert Schweitzer Ziekenhuis in Dordrecht. De trotse winnaar poseerde, samen met prinses Laurentien en honderden laaggeletterden op het grote plein voor het kasteel in de Efteling.

Het bronzen kunstwerk, gemaakt door de Limburgse kunstenaar Jenny Roost, stelt de letter P voor.

2014

Dit jaar waren de drie genomineerden:

- TU Delft met de OV-chipkaart gezien vanuit de reiziger
- Overheidsfilm.nl (Groningen) met 3 makkelijke films: Hoe vraag ik 'n paspoort, rijbewijs of id- kaart aan. In deze animaties worden de moeilijke schriftelijke teksten van veel gemeenten vereenvoudigd in grappige animatiefilmpjes met gesproken commentaar.
- Coalitie Wijchen met het coalitieakkoord van het College van B&W in eenvoudige taal.

Na een spannende stemming bleek de TU Delft de winnaar. Op de tweede plaats, met maar 2 stemmen verschil, kwam Overheidsfilm.nl. De trofee bestond uit een bronzen beeld van de Limburgse Jenny Roost met de letter Q.

2015

De ABC-trofee is dit jaar uitgereikt aan het UMC Radboud en het Jeroen Bosch Ziekenhuis, vanwege de duidelijke manier waarop (laagopgeleide) patiënten worden voorgelicht over de behandeling van hun ziekte of hun operatie (coloscopie = kijkonderzoek in de dikke darm). Deze voorlichting gebeurt met veel afbeeldingen en filmpjes in gewone mensentaal en met vermijding van vaktaal die voor leken moeilijk te begrijpen is.

De twee andere genomineerden waren: de Lions en Rotary Schiedam met hun project Tijd voor Taal Schiedam en de GGZ-instelling Antes met het Project Basisvaardigheden voor de bewustwording van al hun medewerkers.

De trofee 2015 is een glaskunstwerk geïnspireerd op de letter R en werd uitgereikt door Wil van Dijk, voorzitter van ABC.

2016

Dit jaar werd, vanwege de viering van het 20-jarig bestaan, afgeweken van de gebruikelijke procedure om de zaal te laten kiezen uit drie genomineerden. De ABC-wisseltrofee, een olieverf schilderij geïnspireerd op de letter S, ging naar alle vrijwilligers en ondersteuners die de afgelopen 20 jaar hadden bijgedragen aan het succes van ABC. Pieter de Graaf, medeoprichter en vrijwilliger van het eerste uur, nam de wisseltrofee in ontvangst. Hij beloofde volgend jaar een andere vrijwilliger van ABC met deze trofee in het zonnetje te zetten.

2017

Wizenoze wint ABC-trofee en Jet Wijdeven van ROC Nijmegen de ABC wisseltrofee.

De genomineerden voor de ABC-trofee waren dit jaar het Ziekenhuis Rivierenland Tiel en het IT-bedrijf Wizenoze uit Amsterdam.

Met een miniem verschil in stemmen werd Wizenoze door de aanwezigen verkozen tot winnaar. Zij hebben een softwareprogramma ontwikkeld om het leesniveau van teksten te analyseren. Met hun de content editing webtool, kan daarna op eenvoudige wijze een tekst aangepast worden naar een lager taalniveau. Deze content editor geeft namelijk aan waarom een tekst moeilijk is en hoe de tekst aangepast kan worden. Dit helpt instanties om begrijpelijke teksten te maken voor laaggeletterden. Jim Paijens, Sales Manager van Wizenoze, vindt het belangrijk om aandacht te besteden aan teksten voor laaggeletterden: “Wij zijn ontzettend vereerd dat wij door de Taalambassadeurs gekozen zijn voor de ABC-prijs. Dit motiveert ons om een nog grotere bijdrage te leveren aan het verminderen van het aantal laaggeletterden in Nederland”.

De prijs bestond uit een schitterend kunstwerk; een ‘T’ van ceramiek gemaakt door de ceramist Ton Vriens uit Hilvarenbeek.

2018

In 2018 zijn twee organisaties en producten genomineerd, namelijk VIND Hulpwijzer (van SDU uitgeverij) en de informatiefolder over de grieprik (van het Nederlands Huisartsen Genootschap in samenwerking met het ministerie van Volksgezondheid).

De presentatie over de folder over de grieprik werd gedaan door Margot Carpay van het RIVM en Hermien Vrieze van het Nederlands Huisartsen Genootschap. Zij lieten zien waarom er veel pictogrammen en korte teksten werden gebruikt en hoeveel fasen de ontwikkeling van één symbool in de folder bijvoorbeeld had doorgemaakt.

Michan Biesbroek vertelde namens SDU over de VIND hulpwijzer, die bestaat uit een collectie Vraag-Antwoord-Combinaties (VAC's) voor organisaties op het gebied van welzijn, zorg, werk, schuldhulpverlening en opvoeden.

Slimme en laagdrempelige vraaggeleiding zorgt ervoor dat de informatie snel gevonden wordt. Aan elk antwoord zijn adresgegevens gekoppeld van relevante organisaties, waarbij het aanbod binnen een gemeente, dus lokaal gericht, voorop staat. Zo weet de gebruiker gelijk waar hij of zij moet zijn voor advies, ondersteuning of hulp op maat. Onder andere de gemeente Den Helder gebruikt dit hulpmiddel.

In 2018 ging de prijs naar VIND Hulpwijzer. De zaal prees daarmee het team achter VIND Hulpwijzer voor de inzet voor mensen die moeite hebben met lezen en schrijven.

Het kunstwerk in de vorm van een boek is geïnspireerd op de letter U van uitgedaagd.

2019

Op 14 december was de jaarlijkse verkiezing van de ABC-trofee in het ROC-gebouw bij Vaartsche Rijn in Utrecht.

De drie genomineerden waren: de gemeente Amsterdam vanwege hun eenvoudige communicatie rond de stadspas, de gemeente Breda vanwege hun campagne HUH? en Pharos vanwege hun inspanningen om een publicatie rond diabetes zo eenvoudig mogelijk te presenteren.

In plaats van stembiljetten werden dit keer eikeltjes gebruikt die de bezoekers in een van de drie kokers konden deponeren. De meeste stemmen werden uitgebracht op Pharos.

De vertegenwoordigers kregen een kunstwerk aangeboden, geïnspireerd op de letter V van het alfabet.

2020-2021

Vanwege Corona is deze ABC-trofee (letter W) pas uitgereikt op de uitgestelde viering van het 25-jarig bestaan van de stichting ABC op 25 juni 2022 in Lent.

Na een digitale stemming, een jaar eerder, is de NFK, Nederlandse Federatie van Kankerpatiëntenorganisaties, als winnaar uit de bus gekomen. Zij hebben praatkaarten ontwikkeld voor artsen, specialisten en andere zorgverleners om de moeilijke gesprekken over kanker helder en begrijpelijk te maken.

Op 25 juni namen Leonore Biegstraaten (NFK) en Hannie van Essen (Neurofibromatose Vereniging Nederland) de prijs in ontvangst. Op de 2e en 3e plaats eindigden: GGD Gelderland Zuid en Omrin Estafette Kringloopwinkel.

2022

Tijdens de landelijke ABC-bijeenkomst op 17 december 2022 in Utrecht werd de verkiezing van de ABC-trofee gehouden met drie genomineerde instellingen:

- De gezamenlijke banken ABN-AMRO, ING en RABO met hun initiatief om mensen met vragen over geldzaken te helpen in laagdrempelige buurthuizen en bibliotheken door oud-medewerkers.
- Het populaire weekblad Libelle dat een makkelijk te lezen aflevering had uitgebracht voor mensen met leesproblemen.
- De woningbouwvereniging Eigen Haard in Noord-Holland die een ex-laaggeletterde voor enkele uren per week in dienst heeft genomen om van binnenuit te adviseren over makkelijk taalgebruik in de schriftelijke uitingen van de woningbouwvereniging.

Woningbouwvereniging Eigen haard heeft de trofee gewonnen. Het is dit jaar een glas-in-lood-kunstwerk, door kunstenaars Thea de Jong, geïnspireerd op de letter X van het alfabet.

2023

Aangezien de ABC-trofee pas in december 2022 was uitgereikt, is er tijdens de ABC-dag 2023 geen verkiezing geweest van de ABC-trofee.

2024

Tijdens de Abc-dag op 27 januari 2024 in Amersfoort is de ABC-trofee met de letter Y uitgereikt.

De taalambassadeurs konden kiezen uit twee kandidaten. De eerste was ProDemos. Zij maken verkiezingskranten in heldere taal. De tweede was Leven zonder letters. In dit programma laat Frans Bauer zien waar laaggeletterden tegenaan lopen.

Leven zonder letters kreeg de meeste stemmen. Frans Bauer kon helaas niet aanwezig zijn, dus de prijs werd in ontvangst genomen door het productiebedrijf. Die samen met alle aanwezige deelnemers van het programma nog op de foto gingen.

Als bedankje maakte Frans Bauer nog wel een filmpje. Hij zei: 'Ik ben erg trots op deze trofee. Superbedankt! Ik hoop dat iedereen die laaggeletterd is nu denkt: "Potverdorie Frans, nu ga ik naar school."'

